

Leki biologiczne w leczeniu pokrzywki

Allen P. Kaplan

Adres do korespondencji:
A.P. Kaplan, Department
of Medicine, Division of
Pulmonary and Critical
Care Medicine,
Allergy and Clinical
Immunology,
Medical University
of South Carolina,
171 Ashley Avenue,
Charleston, SC 29425,
Stany Zjednoczone;
e-mail: kaplana@
muscd.edu

Autor nie zgłosił żadnych
potencjalnych źródeł
konfliktu interesów
istotnych dla tego
artykułu.

Curr Allergy Asthma
Rep 2012;12:288-291

Dermatologia po
Dyplomie 2012;3(5):18-23

STRESZCZENIE

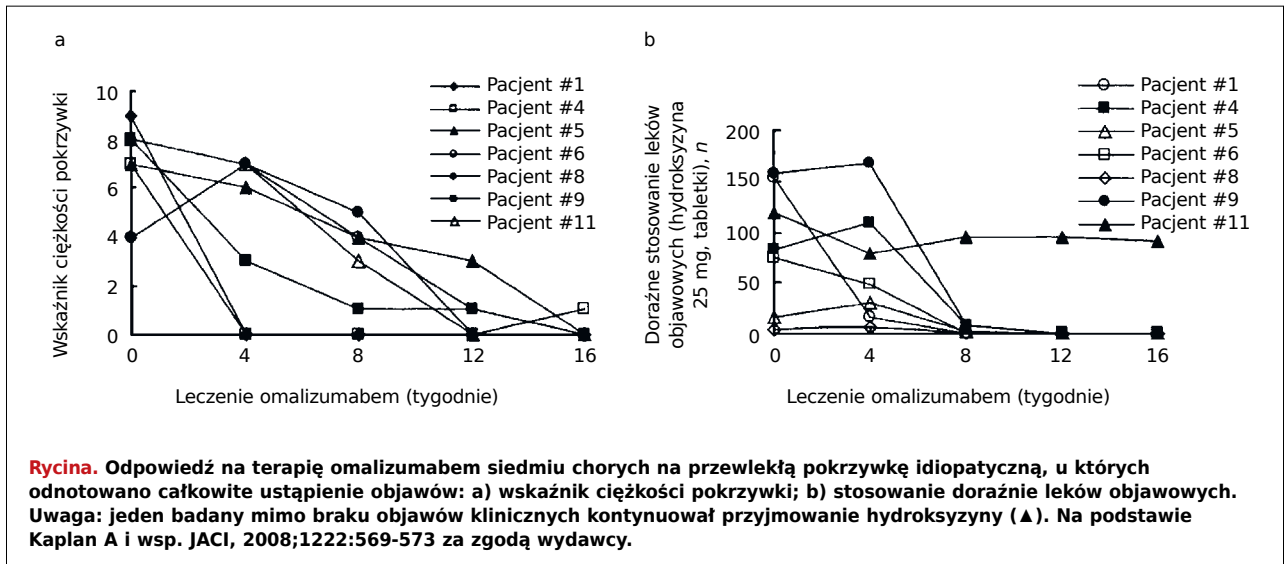
W licznych badaniach kontrolowanych i opisach przypadków stwierdzono, że omalizumab może być skuteczny u około 75% chorych na przewlekłą pokrzywkę idiopatyczną, prowadząc do spektakularnej redukcji objawów przy niewielu działaniach niepożądanych. Nie ma obecnie żadnego innego dostępnego leku, który można by porównywać z omalizumabem, podobnie jest z porównaniem wskaźnika skuteczności u pacjentów opornych na leki przeciwhistaminowe. W Stanach Zjednoczonych zakończyły się badania kliniczne I i II fazy, a obecnie oczekiwane są wyniki wielośrodkowego badania III fazy, z perspektywą złożenia wniosku o rozszerzenie wskazań stosowania leku do amerykańskiej Food and Drug Administration i podobnych instytucji w innych państwach. Obecnie omalizumab jest zarejestrowany do leczenia ciężkiej astmy alergicznej. Na podstawie opisów przypadków sugerowano skuteczność omalizumabu w terapii ciężkiej pokrzywki fizykalnej, ale nie przeprowadzono badań kontrolowanych w tym kierunku. Do innych leków wymagających dalszej oceny skuteczności w leczeniu przewlekłej pokrzywki idiopatycznej należą: przeciwciało skierowane przeciwko CD20, powierzchniowy marker limfocytów B, preparaty anti-TNF α i skierowane przeciwko interleukinie 1. Jak dotąd wyniki leczenia skierowanego przeciwko TNF α były w tym wskazaniu niezadowalające, podczas gdy terapia skierowana przeciwko interleukinie 1 znacznie łagodziła przebieg chorób autoimmunologicznych przebiegających z pokrzywką lub zmianami typu pokrzywki naczyńowej w takich schorzeniach, jak zespół autozapalny indukowany zimnem, zespół Muckle'a-Wellsa i zespół Schnitzlera.

SŁOWA KLUCZOWE

pokrzywka, IgE, omalizumab, cyklosporyna, receptor IgE, anti-IgE, leki biologiczne, leczenie, pokrzywka fizykalna

Wprowadzenie

Skuteczność dużych dawek leków przeciwhistaminowych w leczeniu pokrzywki idiopatycznej wynosi 40-50%, dlatego od dziesięcioleci poszukuje się innych metod leczenia. Częste stosowanie kortykosteroidów powoduje znaczne kumulacyjne działania niepożądane. Cyklosporyna jest skuteczna u około 75% chorych, w tym u nieodpowiadających na leki przeciwhistaminowe, ale wymaga ścisłego monitorowania ciśnienia tętniczego i czynności nerek. Stosowanie leków biologicznych może diametralnie zmienić podejście do leczenia tych chorych. W artykule zostanie przeprowadzony przegląd dostępnych w piśmiennictwie dowodów skuteczności takiej terapii. Podstawowym preparatem jest omalizumab, dostępne komercyjnie przeciwciało monoklonalne skierowane przeciwko IgE. Zarejestrowany w wielu państwach do leczenia ciężkiej, zewnątrzpochodnej astmy lek szybko zmniejsza stężenie IgE w krążeniu. Ponieważ ci pacjenci chorują na atopowe zapalenie skóry, uważa się,

że zmniejszenie stężenia IgE zlikwiduje lub przynajmniej zmniejszy, działanie antygeny związane z IgE na powierzchni komórki. Chociaż omalizumab (przeciwciało IgG anti-IgE) likwiduje krążące IgE, nie wiąże się z IgE na powierzchni komórki i dlatego nie przyłącza się do receptora dla IgE i nie powoduje działań niepożądanych w postaci reakcji alergicznych. W miarę zmniejszenia stężenia IgE receptory komórkowe dla IgE są internalizowane i wykazują zmniejszoną ekspresję. Jeśli gęstość rozmieszczenia receptora powierzchniowego jest wystarczająco mała, niemożliwe może być przyłączenie antygeny do przylegających receptorów i aktywacja komórek.

Znaczenie IgE w pokrzywce fizykalnej

Pokrzywka fizykalna, tak jak pokrzywka z zimna, pokrzywka cholinergiczna i dermatografizm, nie jest indukowana przez kontakt z alergenem. Czynniki fizyczne powoduje raczej degranulację mastocytów w skórze. Są jednak dowody na to, że te zaburzenia, przynajmniej u części chorych, zależą od przeciwciał IgE. Pokrzywka z zimna może być biernie przeniesiona w teście śródskórnym z surowicą pacjentów do zdrowych ochotników (badania przeprowadzono przed epidemią AIDS). Test z kostką lodu po 1-2 dniach powodował u nich powstanie bąbla pokrzywkowego i rumienia. Transfer był zależny od IgE,^{1,2} nie wydaje się, aby był zależny od krioglobuliny IgE³ i mimo poszukiwań nie znaleziono skórny antygeny indukowanego zimnem.

Dermografizm może być również biernie przeniesiony z surowicą a linijki zmiany po drapaniu pojawiały się tylko w miejscu jej podania. Udowodniono, że odpowiada za to przeciwciało IgE.⁴ Pokrzywka słoneczna typu I, spowodowana długościami fal promieniowania ultrafioletowego blokowanymi przez szkło, również może być przeniesiona; odpowiada za to IgE, a reakcję wyzwała światło UV aplikowane na daną okolicę.

Nie wiadomo, czy można biernie przenieść pokrzywkę cholinergiczną, ale jedno doniesienie opisuje przeciwciało IgE jako składową potu,⁵ tak więc u niektórych osób za tę chorobę może odpowiadać prawdziwa reakcja alergiczna (ale nie autoimmunologiczna).

Wykorzystanie omalizumabu w leczeniu chorych na oporne pokrzywki fizykalne

Nie opublikowano wyników badań kontrolowanych oceniających omalizumab w takim wskazaniu; dostępne są jedynie opisy przypadków – w których donoszono o bardzo wysokim odsetku odpowiedzi terapeutycznych. Skuteczność omalizumabu podawanego raz w miesiącu odnotowano w przypadku pokrzywki z zimna,⁶ pokrzywki cholinergicznej,⁷ pokrzywki słonecznej⁸ oraz dermatografizmu.⁹ Nie przeprowadzono badań, które wykazałyby, że w zaburzeniach u tych pacjentów pośredniczą IgE, ale podejrzewa się, że tak może być, ponieważ deplecja IgE nieswoiście prowadzi do zmniejszenia odpowiedzi z komórek tłuszcznych.

IgE i receptor IgE o dużym powinowactwie w przewlekłej pokrzywce idiopatycznej

Przed wieloma laty stało się jasne, że przyczyną przewlekłej pokrzywki idiopatycznej nie jest alergia na nie-zidentyfikowany czynnik egzogeny, a jej charakter wydaje się endogeny. Odkąd wykryto przeciwciała IgG skierowane przeciwko IgE,¹⁰ a szczególnie przeciwko podjednostce receptora IgE,¹¹ autoimmunologiczna etiologia choroby wydaje się prawdopodobna w około 35-50% przypadków.^{12,13} Przeciwciała przeważnie należą do klasy IgG1 i IgG3,¹⁴ co nakierowuje dopełniacz¹⁵ na uwalnianie składowej C5a,¹⁶ która pobudza wydzielanie histaminy przez bazoofile i komórki tuczne skóry. Chociaż może to być czynnikiem inicjującym, w biopsji skóry obserwowano wyraźne nacieki skórne składające się z neutrofilów, eozynofiliów, monocytów, bazofilów i limfocytów CD₄⁺ będących mieszaniną podgrup Th1 i Th2.^{17,18} W przeciwieństwie do pokrzywki fizykalnej (z wyjątkiem pokrzywki opóźnionej z ucisku), przewlekła pokrzywka idiopatyczna będzie więc reagować na kortykosteroid, podczas gdy w pokrzywce fizykalnej, pokrzywce z zimna i dermografizmie odpowiedzi terapeutycznej nie będzie.

Omalizumab w leczeniu przewlekłej pokrzywki idiopatycznej

Ponieważ skuteczność terapeutyczna dużych dawek leków przeciwhistaminowych u chorych na pokrzywkę idiopatyczną nie przekracza 50%, poszukiwano nowych metod leczenia, a obecność przeciwciał skierowanych przeciwko IgE lub przeciwko receptorowi dla IgE zainicjowała badania nad omalizumabem. W kontrolowanym placebo badaniu z pojedynczą ślepą próbą stwierdzono wyraźną odpowiedź u siedmiu z dwunastu chorych (rycina), poprawę u czterech i brak odpowiedzi u jednego pacjenta.^{19••} W badaniu klinicznym II fazy określającym najodpowiedniejszą dawkę leku stwierdzono podobny wskaźnik powodzenia u około 75% spośród 90 chorych.^{20••} Podczas gdy w pierwszym badaniu wybrano pacjentów z podgrupy z chorobą autoimmunologiczną, w drugim kwalifikowano uczestników prospektywnie bez względu na obecność przeciwciał skierowanych przeciwko receptorowi dla IgE lub ich braku. Opisano wiele przypadków z podobnymi (ale niekontrolowanymi) odpowiedziami na omalizumab,^{21-26•} a w ostatnio przeprowadzonym badaniu kontrolowanym placebo z podwójnie ślepą próbą u chorych z przeciwciałami przeciwtarczycowymi

w klasie IgE stwierdzono równie duży odsetek odpowiedzi.^{26•} Łącznie na leczenie zareagowało 75% chorych i wydaje się, że nie jest to związane z obecnością szczególnych autoprzeciwciał. W ostatnio przeprowadzonym badaniu w grupie osób bez chorób autoimmunologicznych²⁷ wykazano porównywalny wskaźnik skuteczności. Ponadto wydaje się, że omalizumab był skuteczny u trzech chorych z idiopatycznym obrzękiem naczynioruchowym.²⁸

Mechanizm działania omalizumabu wymaga dalszych badań. Jest on skuteczny w wielu typach pokrzywki o różniących się patomechanizmach, włączając wymagające obecności przeciwciał IgE lub przeciwciał skierowanych przeciwko receptorowi dla IgE, lub pokrzywkach idiopatycznych, tzn. o nieustalonej przyczynie, bez obecności przeciwciał dotąd wiązanych z chorobą. Chociaż kusząca jest możliwość istnienia innych autoprzeciwciał działających przez IgE lub jego receptor, opcją do rozważenia jest fakt, że nagłe zmniejszenie krążących przeciwciał IgE prowadzi do gwałtownej i nieswoistej desensytyzacji komórek tucznych skóry. Supresja receptora dla IgE może wspomagać utrzymanie odpowiedzi.

Inne leki biologiczne

Chociaż w zdecydowanej większości badań dotyczących skuteczności leków biologicznych w terapii pokrzywki oceniano omalizumab, dostępne są inne metody postępowania. Korzystna reakcja terapeutyczna skierowana przeciwko CD20, markerowi limfocytów B, która może być związana z wytwarzaniem przeciwciał.²⁹ Z drugiej strony odpowiedź na preparaty anti-TNF α lub skierowane przeciwko jego receptorowi nie była zadowalająca.

Zaburzenia, takie jak rodzinny zespół autozapalny z zimna (wcześniej znany jako pokrzywka z zimna), jak również wariant Muckle-Wellsa skojarzony z głuchotą, są związane z mutacją w kriopirynie, składowej NALP3 inflammasomu, prowadzącą do nadprodukcji interleukiny 1.³⁰ Dlatego anakinra czy ILIRA, naturalnie występujący antagonistą IL-1 rywalizujący o przyłączenie do receptora dla IL-1, są skuteczne zarówno w tym zaburzeniu, jak i innych związanych zespołach autozapalnych.^{31,32} Wydaje się, że dotyczy to również zespołu Schnitzlera objawiającego się oporną na leczenie pokrzywką lub zmianami typu pokrzywki naczyniowej wraz z gorączką, objawami ogólnoustrojowymi, białkiem monoklonalnym IgM oraz sklerotycznymi zmianami kostnymi.³³

Podsumowanie

Zastosowanie leków biologicznych przyniosło postęp o niespotykanej wcześniej skali. Dotyczy on takich chorób jak reumatoidalne zapalenie stawów, zapalne choroby jelit i łuszczyca. Obecnie pojawiła się możliwość wykorzystania omalizumabu, przeciwciała IgG skierowanego przeciwko IgE, do leczenia przewlekłej pokrzywki idiopatycznej. Podczas gdy cyklosporyna może (a nawet powinna) zastępować kortykosteroidy u chorych opornych na leki przeciwhistaminowe, omalizumab może zastąpić zarówno cyklosporynę, jak i kortykosteroidy, ze względu na ich porównywalną skuteczność przy jednocześnie rzadkich działaniach niepożądanych.

© Springer Science+Business Media, LLC 2011: This article Biologic Agents in the Treatment of Urticaria by Allen P. Kaplan is translated and reproduced with permission from Springer.

Piśmiennictwo

Opublikowane ostatnio prace o szczególnym znaczeniu zostały jako:

- szczególnie interesujące
- wybitnie interesujące

1. Houser D, Arbesman C, Ito K, et al. Cold urticaria. *Immunologic studies.* *Am J Med.* 1970;49:23–33.
2. Kaplan A, Gray L, Shaff R, et al. In vivo studies of mediator release in cold urticaria and cholinergic urticaria. *J Allergy Clin Immunol.* 1975;55:394–402.
3. Kaplan A, Garofalo J, Sigler R, et al. Idiopathic cold urticaria: in vitro demonstration of histamine release upon challenge of skin biopsies. *N Engl J Med.* 1981;305:1074–7.
4. Newcomb R, Nelson H. Dermographia mediated by immunoglobulin E. *Am J Med.* 1973;54:174–80.
5. Fukunaga A, Bito T, Tsuru K, et al. Responsiveness to autologous sweat and serum in cholinergic urticaria classifies its clinical subtypes. *J Allergy Clin Immunol.* 2005;116:397–402.
6. Boyce J. Successful treatment of cold-induced urticaria/anaphylaxis with anti-IgE. *J Allergy Clin Immunol.* 2006;117:1415–8.
7. Metz M, Bergmann P, Zuberbier T, et al. Successful treatment of cholinergic urticaria with anti-immunoglobulin E therapy. *Allergy.* 2008;63:247–9.
8. Guzelbey O, Ardelean E, Magerl M, et al. Successful treatment of solar urticaria with anti-immunoglobulin E therapy. *Allergy.* 2008;63:1563–5.
9. Krause K, Ardelean E, Kessler B, et al. Antihistamine-resistant urticaria factitia successfully treated with anti-immunoglobulin E therapy. *Allergy.* 2010;65:1494–5. W badaniu wykazano, że dermografizm oporny na duże dawki leków przeciwhistaminowych może odpowiadać na terapię anty-IgE.
10. Gruber B, Baeza M, Marchese M, et al. Prevalence and functional role of anti-IgE autoantibodies in urticarial syndromes. *J Invest Dermatol.* 1988;90:213–7.
11. Hide M, Francis D, Grattan C, et al. Autoantibodies against the high-affinity IgE receptor as a cause of histamine release in chronic urticaria. *N Engl J Med.* 1993;328:1599–604.
12. Kaplan A, Joseph K. Basophil secretion in chronic urticaria: autoantibody-dependent or not? *J Allergy Clin Immunol.* 2007;120:729–30.
13. Kaplan A, Greaves M. Pathogenesis of chronic urticaria. *Clin Exp Allergy.* 2009;39:777–87.
14. Soundararajan S, Kikuchi Y, Joseph K, et al. Isolation of the pathogenic IgG subclasses in chronic autoimmune urticaria: Evidence that IgG1, IgG3, and IgG4 contain antireceptor antibodies 290 *Curr Allergy Asthma Rep* (2012) 12:288–291 that activate basophils while IgG2 is inactive. *J Allergy Clin Immunol.* 2005;145:815–21.
15. Kikuchi Y, Kaplan A. Mechanisms of autoimmune activation of basophils in chronic urticaria. *J Allergy Clin Immunol.* 2001;107:1056–62.
16. Kikuchi Y, Kaplan A. A role for C5a in augmenting IgE-dependent histamine release from basophils in chronic urticaria. *J Allergy Clin Immunol.* 2002;109:114–8.
17. Elias J, Boss E, Kaplan A. Studies of the cellular infiltrate of chronic idiopathic urticaria: prominence of T-lymphocytes, monocytes, and mast cells. *J Allergy Clin Immunol.* 1986;78:914–8.
18. Sabroe R, Poon E, Orchard G, et al. Cutaneous inflammatory cell infiltrate in chronic idiopathic urticaria: comparison of patients with and without anti-FcεRI or anti-IgE autoantibodies. *J Allergy Clin Immunol.* 1999;103:484–93.
19. •• Kaplan A, Joseph K, Maykut R, et al. Treatment of chronic autoimmune urticaria with omalizumab. *J Allergy Clin Immunol.* 2008;122:569–73. Pierwsze badanie kontrolowane placebo ze ślepą próbą, w którym wykazano, że omalizumab (IgG anty-IgE) może być stosowany w leczeniu ciężkich przypadków przewlekłej pokrzywki idiopatycznej.
20. •• Saini S, Rosen K, Hsieh H, et al. A randomized, placebo-controlled, dose-ranging study of single-dose omalizumab in patients with H1-antihistamine-refractory chronic idiopathic urticaria. *J Allergy Clin Immunol.* 2011;128:567–73. Badanie II fazy dotyczące stosowania omalizumabu w leczeniu przewlekłej pokrzywki idiopatycznej, do którego uczestników kwalifikowano bez względu na obecność objawów autoimmunologicznych.
21. Spector S, Tan R. Effect of omalizumab on patients with chronic urticaria. *Ann Allergy Asthma Immunol.* 2007;99:190–3.
22. Groffik A, Mitzel-Kaoukhov H, Magerl M, et al. Omalizumab—an effective and safe treatment of therapy-resistant chronic spontaneous urticaria. *Allergy.* 2011;66:303–5.
23. Dreyfus D. Observations on the mechanism of omalizumab as a steroid-sparing agent in autoimmune or chronic idiopathic urticaria and angioedema. *Ann Allergy Asthma Immunol.* 2008;100:624–5.
24. Iemoli E, Piconi S, Fusi A, et al. Immunological effects of omalizumab in chronic urticaria: a case report. *J Invest Allergol Clin Immunol.* 2010;20:252–4.
25. Romano C, Sellitto A, De Fanis U, et al. Maintenance of remission with low-dose omalizumab in long-lasting, refractory chronic urticaria. *Ann Allergy Asthma Immunol.* 2010;104:95–7.
26. • Maurer M, Altrichter S, Bieber T, et al. Efficacy and safety of omalizumab in patients with chronic urticaria who exhibit IgE against thyroperoxidase. *J Allergy Clin Immunol.* 2011; 128:202–9. Duże, potwierdzające badanie kontrolowane placebo dotyczące stosowania omalizumabu u chorych na przewlekłą pokrzywkę idiopatyczną, u których stwierdzono obecność przeciwciał przeciwtarczycowych klasy IgE.
27. Ferrer M, Gamboa P, Sanz M, et al. Omalizumab is effective in non-autoimmune urticaria. *J Allergy Clin Immunol.* 2011; 127:1300–2.
28. Sands M, Blume J, Schwartz S. Successful treatment of 3 patients with recurrent idiopathic angioedema with omalizumab. *J Allergy Clin Immunol.* 2007;120:979–81.
29. Arkwright P. Anti-CD20 or anti-IgE therapy for severe chronic autoimmune urticaria. *J Allergy Clin Immunol.* 2009;123:510–1.
30. Hoffman H, Wanderer A, Broide D. Familial cold autoinflammatory syndrome: phenotype and genotype of an autosomal dominant periodic fever. *J Allergy Clin Immunol.* 2001; 108:615–20.
31. Hoffman H. Therapy of autoinflammatory syndromes. *J Allergy Clin Immunol.* 2009;124:1129–38.
32. Hoffman H, Throne M, Amar N, et al. Efficacy and safety of rilonacept (interleukin-1 Trap) in patients with cryopyrin-associated periodic syndromes: results from two sequential placebo-controlled studies. *Arthritis Rheum.* 2008;58:2443–52.
33. Frischmeyer-Guerrero P, Rachamalla R, Saini S. Remission of Schnitzler syndrome after treatment with anakinra. *Ann Allergy Asthma Immunol.* 2008;100:617–9.

KOMENTARZ

fot. Włodzimierz Wasyluk

Prof. dr hab. n. med. Wiesław Gliński Katedra i Klinika Dermatologiczna
WUM w Warszawie

Leczenie pokrzywek przewlekłych stanowi wielkie wyzwanie dla dermatologów, ponieważ tylko mniej więcej połowa chorych odpowiada na rekomendowane dawki leków przeciwhistaminowych, a ich czterokrotne zwiększenie sprawia, że terapia jest skuteczna u około 2/3 chorych.¹ Jednocześnie u tych chorych konieczna jest bardzo szczegółowa diagnostyka przyczyn występowania pokrzywki, co wymaga dłuższego czasu, pobytów chorego na oddziale dermatologicznym i wysokospecjalistycznych badań dotyczących układu immunologicznego i ognisk zakażenia.²⁻⁶ U wielu chorych etiologia pokrzywki jest wieloskładnikowa, czasem można zidentyfikować 3-5 przyczyn wysiewów, które, o ile to możliwe, trzeba wyeliminować, aby uzyskać poprawę kliniczną.³ Słabe działanie leków przeciwhistaminowych wiąże się z tym, że mechanizm tylko 30-40% pokrzywek przewlekłych jest zależny od IgE i możliwe jest określenie w testach swoistych IgE przeciw alergenom powietrzno pochodnym lub pokarmowym odpowiedzialnych za powstawanie bąbli pokrzywkowych.^{7,8}

W komentowanym artykule omówiono stosowanie leków biologicznych w pokrzywkach. Przesłanką do wdrożenia takiej terapii jest korzystne działanie omalizumabu w leczeniu alergicznego nieżyty nosa i astmy oskrzelowej o podłożu IgE zależnym, ponieważ lek ten uniemożliwia wiązanie się IgE z receptorem FcεR1 przez połączenie się z 2 podjednostką fragmentu Fc przeciwciała. Dawka leku jest zwykle dobierana w zależności od stężenia całkowitej IgE w surowicy chorego. Omalizumab szybko zmniejsza stężenie IgE w surowicy.

Drugą przesłanką do takiej terapii jest korzystny wpływ cyklosporyny A u osób opornych na leki przeciwhistaminowe (nawet do 75% chorych).^{1,2}

Autorzy odnoszą się do leków biologicznych o różnym działaniu: 1. przeciwciała anti-IgE – omali-

zumab, przeciwciała przeciw markerowi limfocytów B – anty-CD20, 2. preparaty przeciw TNFα oraz 3. inhibitory IL-1.

Zarówno w pojedynczych doniesieniach w piśmiennictwie, jak i rozpoczętych programach terapeutycznych mających na celu zarejestrowanie omalizumabu do leczenia opornej pokrzywki przewlekłej obserwowano spektakularne usuwanie objawów choroby. Zaskakująca jest skuteczność leku w pokrzywkach fizykalnych oraz spontanicznej (idiopatycznej) pokrzywce przewlekłej, w których swoiste IgE nie odgrywają głównej roli.¹⁰ Autorzy usiłują zgromadzić doniesienia mogące przemawiać jednak za udziałem IgE w patogenezie pokrzywek przewlekłych, aby tłumaczyć działanie omalizumabu polegające na usuwaniu swoistych IgE.^{11,12}

Wniosek jest jednak jednoznaczny. Nasza wiedza o zjawiskach zachodzących na powierzchni komórki tucznej lub limfocyty B dotyczących receptora FcεR1 jest niewystarczająca. Na pewno omalizumab nie przyłącza się do IgE związanego z receptorem FcεR1 na powierzchni tych komórek. Prawdopodobnie nie tylko u osób z alergią IgE zależną, ale i u zdrowych osób wytwarza się równowaga między oplaszczaniem się wolnego IgE na receptorach FcεR1, co wpływa na „gotowość histaminową” komórek tucznych lub na czynność limfocytów B wytwarzających IgE. Prawdopodobnie, usunięcie wolnej IgE z surowicy zmniejsza liczbę zajętych receptorów FcεR1, dzięki czemu są one usuwane z powierzchni komórek jako niepotrzebne. Zmniejsza to prawdopodobnie próg reaktywności komórek tucznych i limfocytów B, wprowadzając je w stan pseudotolerancji. Omalizumab okazał się lepszym lekiem zarówno od kortykosteroidów, jak i cyklosporyny A w usuwaniu objawów pokrzywki przewlekłej.^{1,2}

Poza leczeniem anti-IgE inne leki biologiczne, np. preparaty anty-TNFα, są nieskuteczne. Na razie jest zbyt mało danych, aby potwierdzić przydatność leków anty-CD20, które ograniczają wytwarzanie przeciwciał przez limfocyty B, choć ma to pewne uzasadnienie teoretyczne.

Ważnym odkryciem jest to, że objawy chorób, w których dochodzi do nadprodukcji IL-1, można kontrolować inhibitorem receptora dla IL-1 (anakinra, IL-1RA). Częściowo są to choroby o podłożu wro-

dzonym: zespół Schnitzlera i rodzinny zespół autoimmunologiczny wywołany przez zimno z jego odmianą Muckle-Wellsa.

Rzuca to światło na rolę inflamasomu w patogenezie pokrzywek – nie tylko sama IgE jest odpowiedzialna za zmiany pokrzywkowe, ale również regulacja tkankowa mediatorów stanu zapalnego.

Piśmiennictwo

1. Tedeschi A, Girolomoni G, Asero R. AAITO Committee for Chronic Urticaria and Pruritus Guidelines AAITO Position paper. Chronic urticaria: diagnostic workup and treatment. *Eur Ann Allergy Clin Immunol* 2007, 39: 225-231.
2. Zuberbier T, Asero R, Bindslev-Jensen C, et al. EAACI/GA2LEN/EDF/WAO guideline: definition, classification and diagnosis of urticaria. *Allergy* 2009, 64: 1417-1426.
3. Tuzun Y, Keskin S, Kote E. The role of Helicobacter pylori infection in skin diseases: facts and controversies. *Clin Dermatol* 2010, 28: 478-482.
4. Kikuchi Y, Fann T, Kaplan AP. Antithyroid antibodies in chronic urticaria and angioedema. *J Allergy Clin Immunol* 2003, 112: 218.
5. Sabroe RA, Grattan CEH, Francis DM, et al. The autologous serum skin test: a screening test for autoantibodies in chronic idiopathic urticaria. *Br J Dermatol* 1999, 140: 446-452.
6. Bae JS, Kim SF, Ye YM, et al. Significant association of Fc R1 promoter polymorphisms with aspirin-intolerant chronic urticaria. *J Allergy Clin Immunol* 2007, 119: 1280-1281.
7. Grattan C, Powell S, Humpreys F. Management and diagnostic guidelines for urticaria and angioedema. *Br J Dermatol* 2001, 144: 708-714.
8. Ponovala T, Kelly B. Urticaria: a review. *Am J Clin Dermatol* 2009, 10: 9-21.
9. Greaves MW. Chronic urticaria. *J Allergy Clin Immunol* 2000, 664-672.
10. Grattan CEH. Autoimmune urticaria. *Immunol Allergy Clin N Am* 2004, 24: 163-181.
11. Greaves MW, Tan KT. Chronic urticaria: recent advances. *Clin Rev Allergy Immunol* 2007, 33: 134-143.
12. Kaplan AP. What the first 10.000 patients with chronic urticaria have taught me: a personal journey. *J Allergy Clin Immunol* 2009, 107: 1056-1062.